

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Wetsvoorstel 'verbetering beschikbaarheid jeugdzorg'

Technische briefing
TK commissie VWS

19 juni 2024

A large, stylized graphic of an eye, composed of concentric, rounded shapes in shades of orange and yellow, set against a dark blue background.

Inhoud

1. Probleemschets
2. Hervormingagenda Jeugd
3. Wetsvoorstel: inhoud
4. Doel en begrippen
5. Regionale samenwerking
6. Regio-indeling
7. Zorgvormenlijst
8. Landelijke inkoop
9. Intern toezichthouder
10. Transparante financiële bedrijfsvoering
11. Openbare jaarverantwoording
12. Stelselonderzoek NZa
13. Vroegsignalering NZa
14. Toezicht NZa
15. Beoogde datum inwerkingtreding

1. Probleemschets

Sinds 2015: decentraal stelsel → gemeentelijke verantwoordelijkheid voor uitvoering Jeugdwet

Schaal individuele gemeente blijkt te klein om specialistische jeugdzorg goed in te kopen en te organiseren. Specialistische jeugdzorg vraagt groter verzorgingsgebied.

Bij bestaande regio's zien we grote diversiteit in:

- Omvang/samenstelling
- Samenwerkingsvorm
- Welke jeugdzorg regionaal wordt georganiseerd

Gevolg:

- onvoldoende aansluiting tussen vraag en aanbod (geen dekkend zorglandschap);
 - hoge uitvoeringslasten voor aanbieders die werken in meerdere gemeenten/regio's.
- Jeugdzorg voor kinderen/gezinnen in meest kwetsbare situaties is onvoldoende beschikbaar.

2. Hervormingsagenda Jeugd

- Doel Hervormingsagenda Jeugd - i.s.m. jongeren/cliënten organisaties, VNG jeugdhulpaanbieders, professionals - is tweeledig:
 - jeugdzorg voorkomen door betere algemene voorzieningen en als jeugdzorg nodig is: beter beschikbaar, betere kwaliteit en beter passend;
 - stelsel houdbaar maken voor de toekomst (financieel en passend bij arbeidsmarkt)
- Hervormingsagenda bevat een breed scala aan afspraken op gebied van o.a. reikwijdte van de jeugdhulpplicht, toegang, regionalisering en standaardisatie → sterke samenhang.
- Het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg is de basis van de noodzakelijke hervorming. Nadrukkelijke keuze: behoud decentrale stelsel en versterken regionale en landelijke samenwerking. Geen inkoop specialistische jeugdhulp onder verantwoording Rijk.
 - bestuurlijke onrust leidt af van de maatschappelijke opgave;
 - één bestuurslaag blijft verantwoordelijk voor integrale aanbod.

3. Wetsvoorstel: inhoud – 3 onderdelen

Regionale samenwerking tussen gemeenten

- Verplichte regionale samenwerking bij organisatie van specialistische jeugdzorg
- Zo nodig kan landelijke inkoop van hoog specialistische jeugdhulp worden verplicht.

Versterken bestuursstructuur en financiële bedrijfsvoering

- Eis van een intern toezichthouder,
- Transparante financiële bedrijfsvoering en
- Openbare jaarverantwoording voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen

Inzicht- en toezichtstaken voor de NZa op het terrein van de Jeugdwet

- Stelselonderzoek naar beschikbaarheid,
- Vroegsignalering van risico's voor de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg en
- Toezicht op eisen van transparante financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording

4. Doel: verbetering van de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg en beperken administratieve lasten

Specialistische jeugdzorg

- Kinderbeschermingsmaatregelen
- Jeugdreclassering
- Bij amvb te bepalen vormen van jeugdhulp

Beschikbaarheid

- De Jeugdwet bepaalt dat gemeenten moeten voorzien in een toereikend aanbod van jeugdhulp, zodat voor jeugdigen en ouders voor wie hulp nodig is deze hulp beschikbaar is.
- Gemeenten moeten voorzien in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen, zodat een door de rechter opgelegde kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering kan worden uitgevoerd.
- Dit wetsvoorstel brengt geen verandering in deze verantwoordelijkheden, maar bevat maatregelen zodat gemeenten deze verantwoordelijkheden beter kunnen waarmaken.

5. Hoe? → Regionale samenwerking

De huidige vrijblijvendheid en variatie in regionale samenwerking is voorbij. Beleid en de uitvoering van specialistische jeugdzorg worden gezamenlijk georganiseerd. In de Jeugdwet wordt een robuuste basis en (uitvoerings-)kaders gecreëerd.

- ① Regio indeling (vastgelegd in een amvb);
- ② Gemeenten richten in een gemeenschappelijke regeling een samenwerkingsorgaan op;
- ③ De Jeugdregio wordt verplicht belast met:
 - De subsidiering van GI's tbv de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering en inkoop van bepaalde jeugdhulpvormen (bij amvb te bepalen);
 - Bepaalde administratieve processen (bij ministeriële regeling te bepalen);
 - Bovenregionale afstemming over kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdreclassering en bepaalde jeugdhulpvormen;
 - De organisatie van Regionale expertteams (RET's).
- ④ Kan-bepaling t.a.v. de landelijke inkoop van hoog-specialistische jeugdhulpvormen;
- ⑤ Opstellen van een regiovisie.

6. Regio-indeling

Welke regio's? Criteria robuustheid:

- Schaal
- Stabiliteit
- Inhoud
- Samenwerking
- Kwaliteit van de inkoop

42 huidige regio's als vertrekpunt. Proces om te komen tot regio-indeling:

- Toetsing van 42 jeugdregio's → regio-scan door alle regio's uitgevoerd, verdiepende gesprekken gevoerd met 27 (sub)regio's;
- Vastlegging van de regio-indeling in Besluit Jeugdwet
- Evaluatie na 2 jaar. Zo nodig aanpassing regio-indeling.

7. 'Zorgvormenlijst': minimaal regionaal in te kopen jeugdhulp

Criteria in de wet:

- De schaarste van de vraag;
- De schaarste van het aanbod;
- De complexiteit van de problematiek in combinatie met de daarvoor benodigde multidisciplinaire specialistische expertise;
- Het volume dat een aanbieder nodig heeft om verantwoorde jeugdhulp te kunnen leveren;
- Het volume dat een aanbieder nodig heeft om een gezonde bedrijfsvoering te kunnen voeren.

NB: Het wetsvoorstel schrijft voor dat gecertificeerde instellingen t.b.v. de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering regionaal worden georganiseerd

NB: de zorgvormen in de lijst + jb en jr, worden 'gestandaardiseerd' (opgave HA) d.w.z. dat de keten van contracteren, registreren, declareren en verantwoorden op termijn op uniforme wijze wordt uitgevoerd (aanpak administratieve lasten).

7. 'Zorgvormenlijst': minimaal regionaal in te kopen jeugdhulp

Contouren in brief 25 april jl. aan de Kamer

- Jeugdhulp met verblijf
- Pleegzorg
- Jeugdhulp in strafrechtelijk kader
- Alle crisisjeugdhulp die 24/7 beschikbaar moet zijn
- Dagbehandeling in groepsverband
- Multidisciplinaire jeugdhulp gericht op kinderen of gezinnen met meervoudige en/of complexe problematiek
- (Hoog-)specialistische jeugdhulp gericht op specifieke problematiek zoals:
 - bepaalde vormen van GGZ-problematiek;
 - seksueel misbruik/geweld in afhankelijkheidsrelaties en/of eengerelateerd geweld;
 - zintuiglijke beperking;
 - ernstige onzindelijkheid.

8. Landelijke inkoop

- Landelijk contractering hoog-specialistische jeugdhulp via 'Landelijke Transitie Arrangement' (LTA) → De VNG sluit namens alle gemeenten raamcontracten met aanbieders met landelijke dekking, waarbinnen gemeenten naar gebruik afrekenen.
- Zeer beperkt aantal zorgvormen. Inkoop via LTA werkt goed.
- In HA Jeugd is afgesproken dat landelijke inkoop hoog specialistische jeugdzorg wordt doorontwikkeld om de beschikbaarheid te verbeteren;
- Wetsvoorstel maakt het mogelijk bij amvb te regelen dat bepaalde vormen van hoog-specialistische jeugdhulp landelijk moeten worden ingekocht door een door gemeenten aan te wijzen landelijke organisatie.
- Deze zgn. 'kan-bepaling' geldt als stok achter de deur
- Bij de evaluatie van het wetsvoorstel wordt de landelijke inkoop geëvalueerd.

8. Landelijke inkoop (vervolg)

Waarom verantwoordelijkheid behouden bij één bestuurslaag?

→ Aansluiting bij de bestaande praktijk en bestuurlijke afspraken. Creëert maatwerk, duidelijkheid en integraliteit en bevordert een doelmatige inzet van jeugdhulp.

- Jeugdigen hebben te maken met één partij (de gemeente).
- De jeugdhulp kan gemakkelijk worden op- en afgeschaald;
- Bij een hulpvraag wordt integraal gekeken naar de benodigde jeugdhulp, waardoor specialistische jeugdhulp zo efficiënt mogelijk kan worden ingezet, zo nodig in verbinding met hulp uit andere domeinen (bijv. schulden, wonen);
- Omdat de financiële verantwoordelijkheid van alle vormen van jeugdzorg in één hand ligt, zijn de financiële prikkels gericht op een doelmatige inzet van jeugdhulp. Dit is vanuit zowel zorginhoudelijk als financieel perspectief wenselijk.

8. Landelijke Inkoop (vervolg)

RvS: 'zet verdergaande stappen en ga in de toelichting in op het alternatief om hoog-specialistische jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering door het Rijk in te kopen/te financieren.'

Dit alternatief:

- Doet geen recht aan de goed werkende landelijke praktijk en bestuurlijke afspraken;
- Financiering door Rijk vraagt sturing in toegang → een extra loket om te bepalen of toeleiding naar de landelijke zorgvorm nodig is → discussie en vertraging bij de inzet van jeugdhulp → jeugdige raakt tussen wal en schip.
- Bemoeilijkt de verbinding met sociaal domein brede oplossingen;
- Creëert het risico op afwentelingseffecten, waarbij mogelijk sneller wordt opgeschaald naar door het Rijk gecontracteerde en gefinancierde jeugdhulpvormen

9. Versterking van de bestuursstructuur en financiële bedrijfsvoering voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen

Doelstelling:

- Bijdragen aan een professionelere opdrachtnemersrol van jeugdhulpaanbieders en GI's.
- Het verminderen van continuïteitsproblematiek.

Verplichtingen:

- Het hebben van een onafhankelijke interne toezichthouder;
- Het voeren van een transparante financiële bedrijfsvoering;
- Het jaarlijks opstellen en openbaar maken van een jaarverantwoording

Harmonisatie met artikel 3 Wtza en artikel 40a Wmg (die per 1 januari 2022 gelden voor zorgaanbieders).

9. Intern toezichthouder

De intern toezichthouder is adviseur van, en tegenmacht voor, de dagelijkse of algemene leiding van een jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling.

Een interne toezichthouder:

- Houdt toezicht het beleid van de dagelijkse of algemene leiding
 - Houdt toezicht op de algemene gang van zaken
 - Staat de dagelijkse of algemene leiding met raad ter zijde.
- De interne toezichthouder opereert onafhankelijk en kritisch → een persoon kan niet tegelijkertijd interne toezichthouder zijn en de dagelijkse of algemene leiding;
- De verantwoordelijkheidsverdeling tussen de interne toezichthouder en de dagelijkse leiding en de wijze waarop interne conflicten worden geregeld wordt vastgelegd.

9. Voor wie geldt de verplichting tot het hebben van een intern toezichthouder?

- Alle Gecertificeerde Instellingen.
- Een jeugdhulpaanbieder die jeugdhulp verleent met meer dan 10 jeugdhulpverleners.
- NB. als de jeugdhulpaanbieder tevens een zorgaanbieder is, worden voor die instelling werkende zorgverleners beschouwd als jeugdhulpverleners. Zij tellen dus mee voor de norm van meer dan 10 jeugdhulpverleners

Uitzonderingen (bij amvb):

- Jeugdhulpaanbieders die uitsluitend vervoer bieden; en
- Gemeenten die jeugdhulp verlenen of doen verlenen.

Deze categorieën worden uitgezonderd omdat het toezicht op het beleid van de dagelijkse of algemene leiding van deze instellingen al op andere wijze is geborgd of omdat de eis disproportioneel wordt geacht.

9. Nadere eisen in het besluit Jeugdwet

- Bij amvb worden de nadere eisen aan de intern toezichthouder geregeld.
Conform de systematiek die geldt voor zorgaanbieders (Uitvoeringbesluit Wtza)

De nadere eisen aan de intern toezichthouder gaan over:

- Het waarborgen van de onafhankelijke taakvervulling;
- De samenstelling van de interne toezichthouder (minimaal drie personen);
- De verstrekking van inlichtingen en gegevens aan de interne toezichthouder;
- De taken en bevoegdheden van de interne toezichthouder.

10. Transparante financiële bedrijfsvoering

- a. (vastlegging van) eenduidige verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden over de financiële bedrijfsvoering.
- b. Activiteiten op het gebied van de verlening van jeugdzorg worden (in financiële zin) gescheiden van de andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten.
- c. In de financiële administratie zijn alle ontvangsten, betalingen en andere inkomsten terug te voeren naar de bron en bestemming. Ook is duidelijk wie op welk moment welke verplichtingen is aangegaan.

10. Voor wie geldt de verplichting?

- In beginsel voor alle gecertificeerde instellingen en jeugdhulpaanbieders.
- De verplichting zorg te dragen voor een eenduidige verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden met betrekking tot de financiële bedrijfsvoering (sub a) geldt niet voor een solistisch werkende jeugdhulpverlener.

Uitzonderingen

In het wetsvoorstel:

- Jeugdhulpaanbieders die tevens zorgaanbieders zijn (combi's). Daarvoor geldt het regime op grond van de Wmg.

bij amvb:

- Jeugdhulpaanbieders die uitsluitend vervoer bieden; en
- Gemeenten die jeugdhulp verlenen of doen verlenen.

11. Openbare jaarverantwoording

Er moet jaarlijks een jaarverantwoording openbaar worden gemaakt, die bestaat uit:

- a) Een financiële verantwoording;
- b) De bij de financiële verantwoording te voegen informatie (nader te bepalen bij ministeriele regeling); en
- c) andere informatie betreffende de bedrijfsvoering van de jeugdhulpaanbieder of GI (nader te bepalen bij ministeriele regeling).

11. Wat betekent dit?

De wijze van verantwoording is afhankelijk van de aard en omvang van de organisatie. Op eenmanszaken, micro jeugdhulpaanbieders is een lichter verantwoordingsregime van toepassing.

De aan te leveren informatie t.a.v. de financiële verantwoording (bijv. de verplichting tot het hebben van een accountantsverklaring en een bestuursverslag) is afhankelijk van de aard en omvang van de organisatie.

De aan te leveren overige informatie over de bedrijfsvoering (bijv. uitbesteding aan onderaannemers) is afhankelijk van de aard en omvang van de organisatie.

De huidige vragenlijst in DigiMV wordt aangepast aan de nieuwe situatie.

11. Voor wie geldt de verplichting?

- In beginsel voor alle gecertificeerde instellingen en jeugdhulpaanbieders.
- Niet voor solistisch werkende jeugdhulpverleners.

Uitzonderingen

In het wetsvoorstel:

- Jeugdhulpaanbieders die tevens zorgaanbieders zijn (combi's) Daarvoor geldt het regime op grond van de Wmg.

bij amvb:

- Jeugdhulpaanbieders die uitsluitend vervoer bieden; en
- Gemeenten die jeugdhulp verlenen of doen verlenen.

Inzicht- en toezichtstaken voor de NZa op het terrein van de Jeugdwet

Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel houdt de Jeugdautoriteit op te bestaan. Taken van de Jeugdautoriteit gaan dan over naar de NZa.

Taken Nederlandse Zorgautoriteit (Nza)

- a) Stelselonderzoek (om te voorzien in het gebrek aan inzicht in beschikbaarheid van jeugdzorg).
- b) Vroegsignalering (om risico's ten aanzien van de beschikbaarheid van specialistisch jeugdzorg zo vroeg mogelijk in beeld te hebben en zo snel mogelijk af te wenden).
- c) Toezicht op bepalingen t.a.v. de financiële bedrijfsvoering van aanbieders en GI's (door een deskundige toezichthouder met wettelijke grondslag).

12. Stelselonderzoek

Inzichten helpen gemeenten bij de uitvoering van hun taken (o.a. het maken van een regiovisie). Voor het Rijk helpt het inzicht in de verantwoordelijkheid voor het functioneren van het jeugdstelsel als geheel.

Er kan (risico-gestuurd) onderzoek worden gedaan naar:

- Aanbod van en vraag naar jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering;
- De mate waarin het aanbod aansluit of naar verwachting zal aansluiten op de vraag
- De vraag in hoeverre de noodzakelijke jeugdzorg tijdig wordt verschaft;
- De totstandkoming van overeenkomsten tussen gemeenten en aanbieders;
- De ontwikkeling van kosten;
- De invloed van de inrichting van de toegang tot jeugdhulp;
- De wijze waarop continuïteit wordt gewaarborgd indien een nieuwe jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling een oude opvolgt.

12. Stelselonderzoek (vervolg)

Informatie stelselonderzoek:

- In beginsel openbare bronnen/beschikbare informatie uit vroegsignalering
- Informatie van de IGJ of IJenV.
- Informatie van gemeenten/Jeugdregio's/VNG/aanbieders en GI's, mits noodzakelijk en evenredig (grondslag voor gegevensuitwisseling tussen het inlichtingenbureau en de NZA en grondslag voor verwerking gepseudonimiseerde cliëntgegevens).

Openbaarmaking stelselonderzoek:

- Resultaten van het stelselonderzoek zijn openbaar, met uitzondering van gegevens die naar hun aard vertrouwelijk zijn.

13. Vroegsignalering

Doelgroep:

- Regionaal en landelijk ingekochte jeugdzorg (conform amvb).

Informatiebronnen:

- Openbare informatie
- Algemeen meldpunt waar zorgen over de beschikbaarheid kunnen worden gemeld.
- De meldingen van de IGJ en IJenV.
- Gegevens die partijen periodiek of incidenteel bij de NZa aanleveren. De informatie, de frequentie en de wijze van aanlevering wordt bij ministeriële regeling bepaald.
- Informatie die de NZa bij het stelselonderzoek heeft verkregen (m.u.v. clientgegevens).
- Informatie waarover de Nza in het kader van de uitvoering van haar (overige) Wmg-taken beschikt. Het gaat hierbij met name om informatie over zorgaanbieders.

13. Vroegsignalering (vervolg)

Wat gebeurt er bij signalen van discontinuïteit?

- Gemeenten/aanbieders zijn primair verantwoordelijk voor het afwenden van het gesignaleerde risico voor de beschikbaarheid.
- De NZa kan bevorderen dat het risico wordt weggenomen door gemeenten en aanbieders te helpen bij het duiden van signalen, meedenken over oplossingen en ondersteunen als procesbegeleider. NZa kan geen herstelplan afdwingen.
- Indien de partijen er niet uitkomen en het risico voor de beschikbaarheid inmiddels is opgetreden of onafwendbaar lijkt, informeert de NZa – naast de aanbieder of GI en gemeente/Jeugdregio - de verantwoordelijke bewindspersonen van VWS of voor Rechtsbescherming (of beiden).
- Bewindspersoon start zo nodig interventieladder interbestuurlijk toezicht.

14. Toezichtstaken Nza

De Nza houdt toezicht op bepalingen t.a.v. de transparante financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen.

NB: de IGJ houdt toezicht op het hebben van een intern toezichthouder.

Handhaving d.m.v.:

- bestuurlijke boete
- geven van een aanwijzing
- een last onder bestuursdwang
- een last onder dwangsom

15. Beoogde datum inwerkingtreding en proces lagere regelgeving

- Bekrachtiging en inwerkingtreding van het wetsvoorstel: zo snel mogelijk.
- Gemeenten krijgen één jaar implementatietijd om een gemeenschappelijke regeling en een regiovisie op te stellen en de Jeugdregio te belasten met de inkoop van specialistische jeugdhulp en subsidiering van gecertificeerde instellingen.
- Inwerkingtreding financiële bedrijfsvoeringbepalingen: 1 januari (start boekjaar)

Wijziging Besluit Jeugdwet (amvb)

- Internetconsultatie, adviezen en uitvoeringstoetsen (zomer 2024)
- Voorhangprocedure Tweede Kamer
- Advies Raad van State
- Nader rapport
- Publicatie

Wijziging regeling Jeugdwet (mr)

- Internetconsultatie, adviezen en uitvoeringstoetsen (najaar 2024)
- Publicatie

